

VIRSOTNE

Latvijas Alpinistu Savienības biļetens

Nr. 2, 2002

Normunds Lisovskis
«Virsošnes» redaktors
LAS valdes loceklis

Kalnās kāpšana Latvijā var lepoties ar daudzām labām tradīcijām. Nu piemēram, kurš aktīvās atpūtas un sporta veids vēl var lepoties ar ikgadēju Latvijas čempionātu? Vēl vairāk, kurš var lepoties ar Baltijas čempionātu, Baltikumu? Ir mums Gada balle. Tās ietvaros jau vairākus gadus tiek noteikts labākais kalnu foto, kas tagad aplūkojams arī uz «Virsošnes» vāka

Jauno tradīciju laiks

(kāpēc ne jauna tradīcija?). Arī Zīģa ikgadējie braucieni ar iesācējiem uz Elbrusu ir tradīcija... Alpinisti turpina kopt tradīcijas, taču nenoliedzami — dažas no vecajām tradīcijām aiziet nebūtībā.

Un proti, LAS valde pieņēmusi lēmumu pārtraukt jebkādu masu pasākumu rīkošanu Jumpravmuižas klinšu atsegumu kompleksā pie Bauskas. Iemesls — klintis ar valdības lēmumu iekļautas aizsargājamo dabas objektu statusā. Turklāt jau vairākus gadus, tikai vietējās varas iestādes uzreiz nav pamanījušas ie robežot alpinistu aktivitāti šajā dabas liegumā. Tagad tas tiek darīts. Protams žēl, ka kāpējiem atņemtas kārtējās klintis, taču nav jau arī tā, ka mēs būtu pret šo tiešām Latvijas dabas unikālo objektu aizsardzību...

Līdz ar to arī «Zelmas» vairs nenotiks tradicionālajā vietā! Taču šis sacensības nepazudis, pagaidām jautājums tikai — kā un kur tās transformēsies, lai turpinātu tradīciju no jauna. Kā piemēru pārmaiņām var minēt ziemas tehnikas čempionātu, kurš 2001. gadā nenotika vispār, bet šogad notiek jaunā kvalitātē — reālajā kāpšanā ne visai izmantoto kalnu tūrisma tehnikas elementu šovu no mainījušās divnieku sasaišu sacīkstes ar reāliem ziemas kāpšanas elementiem. Tā teikt, dinamiskāk, reālāk un arī pieejamāk, jo divu kāpēju komandu tomēr vieglāk izveidot.

Pie jaundibinātām tradīcijām nu jau var minēt arī kāpšanas sacensības «Torņa Atmiņu kauss» un, protams, Juglas kāpēju lojumu — «Baltic Open» klinšu kāpšanas sacīkstes. Galu galā — arī «Virsošne» ir tikpat jauna tradīcija! ■

VIRSOŠNE

Latvijas Alpinistu Savienības informatīvais biļetens

© LAS. Materiālu pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz «Virsošni» obligāta.

Redaktors — Normunds Lisovskis, tālr: 9234322, e-pasts: normunds@n.lv.

Datorsailkums un dizains — Arvis Villa, e-pasts: makets@lid.lv.

Biļžu apstrāde — Guna Bērzina, e-pasts: guna@lid.lv.

Adrese pasta sūtījumiem: **Tērbatas iela 4, Rīga, LV-1017**

LAS internetā: **las.climbing.lv**

Uz vāka:

Rolands Laganovskis Dolomītos, maršruta Cima Grande via Hasse, Brandler, Low, Lehne 1958 (Tre Cime di Lavaredo, 7a+, 550 m, N) septītajā virvē.

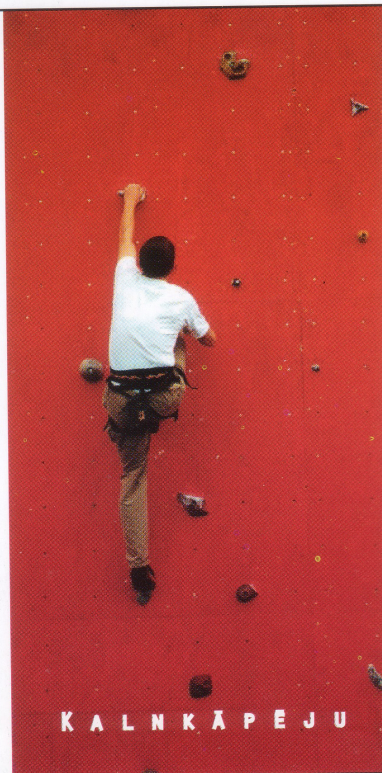
Fotogrāfējis Normunds Reinbergs, 2001. gada 22. augusts.

Bilde uzvarējusi konkursā par 2001. gada labāko kalnu fotogrāfiju.

Izīrējam kāpšanas sienas sporta spēlēm, prezentācijām un izklaides pasākumiem...

Izgatavojam kāpšanas sienas skolām un sporta klubiem

Klinšu kāpšana telpās — treniņi un apmācība, no 1. septembra līdz 31. maijam, Juglas ģimnāzijas sporta zālē

L A T V I J A S J A U N A T N E S

K A L N K Ā P Ē J U

T Ā L R U N I S — 9 4 0 3 8 2
S P O R T A C E N T R
W W W . C L I M B I N G . A P O L L O . L V

2001. gada Latvijas alpinisma čempionāta rezultāti

A klase

1. vieta — Kristaps Liepiņš, Jānis Kīgurs — virsotne Petit Dru (3730m), «Rietumu sienā»
1. vieta* — Ilgvars Pauls — virsotne Nanga Parbats (8125m), «Diamara Rietumu sienā»
3. vieta — Miervaldis Bušs, Rolands Lagunovskis, Kaspars Klapkalns, Normunds Reinbergs — projekts «Itālijas Dolomiti»
4. vieta — Jānis Ventiņš, Valts Vigants — virsotne Aiguille Verte (4122m), «Ziemeļaus-
trumū nogāze»
5. vieta — Oļegs Siliņš, Natālija Zeņina, Ti-
murs Galejevs, Andrejs Kazakovs, Atis Ta-
mužs — Ļeņina smaile (7134m), «Ziemeļ-
rietumu kore»

B klase

1. vieta — Inga Liepiņa, Mairita Luriņa, Bai-
ba Veilande — «Elbrusa virsotņu traverss
R-A»
2. vieta — Jānis Ventiņš (juniors), Jānis
Ventiņš (seniors), Matiss Kalvāns, Rai-
monds Kalvāns — virsotne Monblāns
(4807m), «Midi ceļš»
3. vieta — Normunds Lisovskis, Kristiāns
Miķelsons — projekts «Kebnekaise 2001»

* tika piešķirtas divas pirmās vietas

2001. gada Baltijas čempionāta rezultāti

1. vieta — Toivo Sarmet, Raivo Plumer,
Tarvo Riga, Margus Proos (Igaunija) — vir-
sotne Broad Peak, Rocky Summit**
(8035m), «Rietumu kore»
2. vieta — Kristaps Liepiņš, Jānis Kīgurs
(Latvija) — virsotne Petit Dru (3730m), «Rie-
tumu sienā»
3. vieta — Algimantas Jucevičins, Saulius
Vilius, Bronius Vaičiulis (Lietuva) — projekts
«Tjan-Šans 2001»

** Broda smailes (8047m) zemākā virsotne

Ilgvars Pauls – Nangaparbata

Nangaparbata. Foto: Amical Alpine.

Ilgvars Pauls 2001. gada 30. jūnijā, sasniedzis Nangaparbata virsotni Kara-
koruma kalnos, Pakistānā.

Pauls kalna virsotni sasniedzis kopā ar
vēl 11 Amical Alpine ekspedīcijas dalībnie-
kiem. Ekspedīciju vadija pazīstamais vācu
alpinists Ralfs Dujmovics.

Nangaparbats — 8126 metrus augsta
virsotne — ir sestais Ilgvara Paula «astoņ-
tūkstošnieks». Iepriekš viņš jau uzkāpis
Daulagiri, Čo Oiju, Everestā, Lodzē un G2.
Pauls tāpat ir sasniedzis arī Šišapangmas
Centrālo virsotni (8008 metri), taču tā netiek
ieskaitīta «14 astoņtūkstošnieku» listē, jo
augstāka ir kalna Galvenā virsotne (8027
metri).

Pirmais Nanga Parbatā 1953. gadā uz-
kāpa austriešu alpinists Hermanis Būls. ■

Alpinisma, ceļojumu un apmācības aģentūra

Pasākumi 2002. gadā

Kaukāzs
Uzkāpšana Elbrusā 20 dienas, jūlijs, augusts

Altajs
Uzkāpšana Beluhā 20 dienas, jūlijs, augusts

«Alpu 4000» (pavisam 39 virsotnes) 20 dienas, jūnijs
Apmācība Dolomītu Alpos, Via Ferrata maršruti, 3 virsotnes virs 4000 m

Ziemeļu Tjanšans
Alma-Ata, vasaras *extrem heli-ski* Tjanšanā jūlijs, augusts

Apmācība rūpnieciskajā alpinismā 1.–20.04., 1.–20.05.
180 Ls

Kamčatka
Uzkāpšana Mutnovskij, Avačas un Kļučevskas vulkānos augusts

ALPTURS

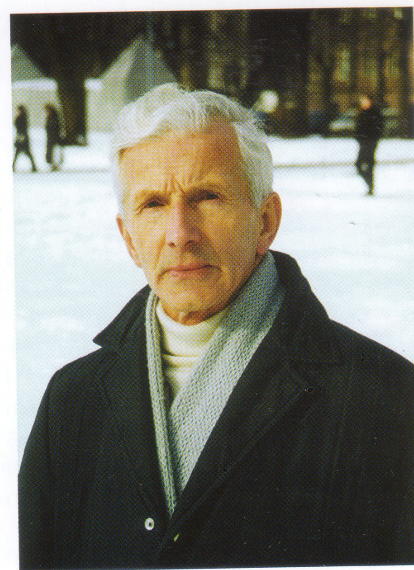
Zvaniet: 7558726, 9558726, 9443175

Rakstiet: alpturs@edi.lv, grohovski@e-apollo.lv

Nākiet: Aizkraukles iela 21, Rīga

Vinš uzdāvināja Latvijai kalnu

Normunds Lisovskis

Egberts Imants jeb Egis Latvijas alpinistu sabiedrībā tiek uzskatīts par vienu no visu laiku labākajiem Latvijas alpinistiem. Deviņkārtējs Latvijas un astoņkārtējs Baltijas čempions klinšu kāpšanā, daudzkārtējs alpinisma čempionātu uzvarētājs... Faktiski, vienīgais Latvijā, kas spēja iekļūt lielās padomju zemes alpinisma elitē, bet Krievijas alpinisti, kā zināms, joprojām ir arī pasaules elitē. Šogad Egberts svin savu 75 jubileju (dzimis 1927. gada 26. novembrī), taču viņš joprojām ir formā un turpina kāpt kalnos.

Kā alpinists es beidzu kāpt 1984. gadā, kad pieveicu savu beidzamo «sešinieku» (6. kategorija ir augstākā krievu klasifikācijā — red.). Uzskatu, ka līdz ar to pametu aktīvo alpinismu. To, ka tagad, ik gadu braukdam kalnos, pēc iespējas uzskrienu arī kādā virsotnē, uzskatu vairs par tūrismu. Esmu ekskursants!

Vai tiešām — tikai tūrists?

Tā ir mana filozofija par alpinismu. Man tas bija sports!

Vispār alpinismam pievērsos gadījumā pēc. Jaunībā nodarbojos ar sporta vingrošanu, boksu un paukošanu. Un tikai 27 gadu vecumā mani saintriģēja sludinājums avīzē par iespēju pievienoties grupai uz Kaukāzu. Nolēmu paskatīties, kā tas ir — lieli kalni, saule... Un tā tas ievilkās uz nākamajiem 30 gadiem.

Padomju laikos alpinisms vispār bija tīrā sporta statusā. Tev bija jāpierāda, ka tu to vari — uzkāpt virsotnē. Ja nevari, tad arī nav ko meklēt kalnos. Sistēma bija stingra, kalnos jebkurš nemaz nedrīkstēja kāpt. Lai

šajā sistēmā iekļautos, trenēties vajadzēja ļoti daudz. Bija jāpilda stingri normatīvi, kas turklāt vēl arī augs. Lai tiktu pie sarežģītākām virsotnēm, bija jāizkāpi lērums vieglāku maršrutu. Tāds istais alpinisms vispār sākas ar 1. sporta klases iegūšanu.

Vēl gribu piebilst, ka līdz pat šīs 1. klases iegūšanai visa trenēšanās notika praktiski pašmācības ceļā, kas robežojās ar lielu «pirkstu apdedzināšanas» iespēju. Šķiet, ka man te palīdzēja iepriekšējās sportos «ieliktās» prasmes objektīvi izvērtēt savu spēju robežas. Gribu teikt, ka tolaik izplatītajās alpinistu nometnēs treneru līmenis bija ļoti zems. Lielie sportisti trenējās savos klubos un rīkoja atsevišķas treniņnometnes kalnos. Bet māsām domātajās alpinistu nometnēs strādāja tie, kas nekur tālāk nebija tikuši, bet kalnos ļoti vēlējās būt.

Iepriekšējā «Virsoņē» intervijas varonis bija Sigismunds Grohovskis, kurš tolaik kā reiz strādāja vasarās par instruktoru Kaukāza alpinistu nometnēs...

Viņš pats ļoti labi zina šo situāciju. Taču, par cik Zigis pēc sava rakstura ir izteikts instruktors, viņš noteikti varētu aizstāvēt savus amata brāļus. Bet man ir neapgāzami argumenti, kuriem viņš piekritis... Lai gan vienmēr ir izņēmumi.

Kā tad notika ieiešana nopietno alpinistu saimē?

Jau minētajā 1. klases līmeni man laimējās satikt izcilus tā brīža kāpējus, konkrēti Černosļivinu, kas bija slavens ar ļoti sarežģītiem sienu maršrutiem, kādus savienībā retie kāpa. Viņš arī mani ievada šajā elitē.

Bet sākas tas viss Ullutau nometnē kādā pusdienas pārtraukumā. Černosļivins,

kurš tur bija glābšanas dienesta priekšnieks, laikam jau bija mani vērojis, kaut kādu informāciju ievācis, piegāja un uzaicināja uz savu «klinšu laboratoriju» jeb «skalodromu» pakāpt. Tā bija dabīga siena ar visdažādākajām klinšu mikroreljefa formām. Es jau nojautu, ka mani grib pārbaudīt. Viņš piedāvāja izkāpt vienu maršrutu — smaga tīrā kāpšana. Izgāju. Piedāvāja nākošo — jau ar mākslīgajiem atbalsta punktiem pāri nopietnai kamizei. Ar lielām pūlēm, bet paveicu. Tad viņš man sita uz pleca un teica, ka no visiem nometnes instruktoriem vēl neviens to nav spējis. Tā bija siena visaugstākās grūtību pakāpes treniņiem!

Tā nu biju iekļuvis elitē, kur visciešākā sadarbība likumsakarīgi izveidojās ar Černosļivina pārstāvētās biedrības «Trud» alpinistiem. Viņi jau tajā laikā brauca uz Alpiem, ārpus socvalstu bloka! Man gan tas gāja secen biogrāfijas dēļ, jo ģimenei bija bijušas nesaskaņas ar padomju varu — tālāk par Polijas Tatriem nelaida. Taču es tiku pie visas jaunākās ārzemju informācijas alpinisma jomā. Šie alpinisti vairs nebija Abalakova sekotāji, bet gan pilnīgi jaunas alpinistu paaudzes pārstāvji, ar zināšanām jaunā līmenī.

Kā tas viss tika izmantots?

Vispirms jau pats trenēju grupas. Tāpat aktīvi darbojos ar alpinismu saistītos augstos sporta amatos Latvijā. Sabiedriskā kārtā trenēju gan Latvijas izlasi klinšukāpšanā, gan alpinistus.

Bet nevajag domāt, ka es viens veicināju alpinisma attīstību Latvijā. Patiesībā par alpinisma masveidības pirmsākumiem Latvijā jāpateicas Ojāram Pētersonam, kurš tagad ir nepelnīti aizmirsts. Tāpat jāmin Egons Zablovskis, Ģirts Ripa, Gunārs Reiniks un citi.

Taču bija viens brīdis, kad man Latvijā nebija ar ko iet, ja vēljos iziet kaut ko ļoti nopietnu kāpu ar lietuviešiem. Kādus trīs gadus. Pēc Savienības noteikumiem, lai ietu «sešinieku», bija jābūt tik un tik «pieciniekiem» utt. Pie tam šīs prasības bija pareizas, pieredze bija jākrāj pakāpeniski. Nevienam jau negribējās vākt līkus no sienām, jo ir viena cilvēku grupa, kura neapzinās un nekad īsti nespēs novērtēt līdz galam potenciālās briesmas. Sistēma bija radīta, lai cilvēkus pasargātu — labāk vēl dažus gadus patrenēties, nekā sasteigt. Kalni jau nekur nepazudis.

Alpinisms ir ļoti sarežģīts sporta veids. Nepieciešama gan fiziskā sagatavotība, gan tehniskās zināšanas. Bet vēl svarīgākas ir morālās īpašības. Kamēr spīd saulīte, daudzi var cīnīties uz sienas, bet tiklīdz uznāk neliels — sāk izpausties tieši morālās īpašības. Tāpat spēja iet pirmajam...

Jūs visu laiku gājāt kā pirmais?

Jā! Tā tas bija iegājies, man pat maiņas nebija. Un nebija nekādu problēmu.

Ejot pirmajam īpaši svarīga prasme ir orientēšanās mikroreljefā, spēja lasīt sienu. Un tā pietrūkst pat daudziem augsta līmeņa alpinistiem, jo bieži vien visu izšķir, vai tu paņemsi šo aizķeri, vai to 20 cm pa labi. Jāuzsver, ka te mēs runājam par tehnisko alpinismu, jo augstkalnu alpinismā dominē citas fiziskās un tehniskās īpašības.

Nekad netiku nevienam teicis, bet šodien jau varu — kāpjot kalnos nekad neesmu norāvis. Iepriekš to nevarēju teikt gandrīz vai mānītības dēļ, ka tik nākamreiz nenoraujos. Visus posmus esmu izkāpis ar pirmo mēģinājumu. Lai gan esam atkāpušies no maršruta sliktu laika apstākļu dēļ.

Vai tiešām nav bijuši kritieni?

Tikai treniņos! Bija viens pat visai smags, pirmo reizi testējot platformu. Šī manta tika aizgūta no rietumiem, mēs vienkārši nezinājām kā ar to īsti apieties. Nolidoju vairāk kā 10 metrus, atsitoties ar muguru pret akmeņiem un saknēm. Domāju, ka otrreiz pēc tāda kritiena izšķīstu, bet toreiz veicās — nekas! Lai gan atdaudzijos pamatīgi un noteikti vajadzēja arī slimnīcā iet, taču es nedrīkstēju izrādīt vājumu.

Vispār no ārzemēm daudz kas tika pārņemts. Piemēram, šlamburu āķi kļuva pat par nevajadzīgu sērgu — kur parādījās gludāka siena, uzreiz tika dzīti āķi. Es ātri no šlamburiem atteicos. Ja āķi kaut kur arī tika iedzīti, tad tikai drošināšanai, nevis mākslīgo atbalsta punktu veidošanai. Visus savus «sešiniekus» esmu izgājis ar brīvo kāpšanu.

Tieši šlamburu parādīšanās ir daļēji arī vainojama, ka kāpēji iekūļas ziepēs nopietnās sienās, kuru iziešanai viņi vēl ir nepietiekami sagatavoti, bet lien, palaujoties uz šlamburiem. Nu nevar kāpt kalnā alpinists, kurš tam nav gatavs. Un nevar arī stiept līdz nesagatavotus kāpējus. Te kā galējību var minēt neseno akciju, kur mūsu alpinisti Monblānā stiepa invalīdu ratiņos. Kam tas ir vajadzīgs?

Kuras ir tās virsotnes, kas atmiņā palikušas visspilgtāk?

Spilgtas atmiņas ir no dažādiem aspektiem. Piemēram, ir spilgtas negatīvās atmiņas no glābšanas darbiem. Nu ir alpinismā šī puse, lai kā negribētos par to runāt. Ullutau rajonā notika masveidīgs nelaimes gadījums, un mums bija jāpalīdz bojā gājušos nonest lejā. Tā bija drūma diena. Līkus vajadzēja nemanot apnest apkārt nometnei, lai neviens tos tur neredzētu, tajā skaitā — arī pēc sēru vēsts atbraukušie tuvinieki. Vairāki jaunieši no mūsu komandas pēc šīs operācijas pārtrauca kalnos kāpšanu...

Savukārt kā klasiski skaists sienas maršruts atmiņā palicis «sešinieks» uz Bodhonas virsotni Fanu kalnos. Alpinisms vispār bijis ļoti skaists periods manā dzīvē. Bijusi, protams, zaudējumi, bet ieguvumu ir bijis nesalīdzināmi vairāk.

Kulminācija bija, kad es varēju braukt uz jebkuriem kalniem Savienībā un visur priekšā mani jau zināja. Tāds raksturīgs gadījums bija Fanos. Ierodos kopa ar lietuviešu komandu nometnē, bet mūsu plānotajā maršrutā jau rosās kāda maskaviešu komanda — visi pazīstami alpinisti. Bet tas ir vairāku dienu maršruts, un, kamēr vieni kāpj, otri klāt neiet — akmeņi birst. Nometnes vadītājs, kas visu regulē, pa radio sazinās ar grupu — tā un tā, Egis ar lietuviešiem atbraucis, grib kāpt šo maršrutu. Šie netic, jo Egis taču no Rīgas, bet te lietuvieši. Šos pārliecina, ka tas ir tas pats Egis, bet ar lietuviešiem, lai laiž pa priekšu — Egis taču ātri kāpj. Palaida arī, biju autoritāte. Krievijā spēkam tomēr ir autoritāte, un starp alpinistiem tāds ir ātrs pirmais kāpējs.

Vienai no virsotnēm esat atstājis Latvijas vārdu...

To jau daudzi nezina, bet 1960. gadā pēc vienas nometnes aizbraucām uz Pamiru, lai uzkāptu beznosaukuma 6218 m augstā virsotnē netālu no Ļeņina smailes. Uzkāpām un kopā ar Georgu Valteru virsotnes zīmītē ierakstījām vārdu «Latvija». Tā laika cenzūra jau pēc atgriešanās prasīja papildināt jauno nosaukumu ar «Padomju». Tā viņa tur stāv.

1967. gadā Jūs vadījāt Latvijas pirmo augstkalnu ekspedīciju...

...uz Ļeņina smailli, lai gan sākumā bija iecerēts — uz Komunisma smailli. Dzelzceļš pazaudēja konteineru ar mūsu kravu, tāpēc pārcēlām ekspedīciju uz Ļeņina smailli, kur tobrīd bija starptautiska nometne un kur vajadzības gadījumā varētu palienēt nepieciešamo inventāru. Arī tur neiztika bez kuriem — mūs «palūdza» neapsteigt ārzemju alpinistus, tāpēc bijām spiesti bremsēt un vilkties nopakaļus. Tā rezultātā nokāpienā iekļuvām sniega vētrā, lai gan tikām cauri sveikā un vēl pat izglābām no nāves vairākus tās nometnes kāpējus.

Vispār augstkalnu alpinisms ir atšķirīgs no tehniskā alpinisma, kas bija mana specializācija. Taču visu cieņu augstkalnu kāpējiem, īpaši Ilgvaram Paulam, kurš konsekventi kāpj astoņtūkstošniekos un ir kārtīgs augstkalnu alpinists.

Kīrša un viņa kompānijas gadījums gan ir citādāks. Viņi nosoda padomju sistēmu, kas viņiem kā tūristiem nelāva kāpt, kur vēlas. Bet viņi arī necentās paņemt to, ko šī sistēma piedāvāja — alpinistu nometnes, kur varēja gan kāpt, gan zināšanas apgūt. Kaut ko Kīrsis būtu izgājis, bet daudz ko viņš arī nespētu pat savos labākajos gados, jo viņš nav tā trenēts, lai uzkāptu jebkurā virsotnē. Arī Imants Zauls nav. Man nepatīk, ka viņi tagad Ulmanim, kas ir kā sūklis jeb balta lapa, māca, ka kalnos, tiklīdz pakāpies augstāk — jāpaliek rupjam, jālamājas. Palasiet Ulmaņa grāmatu! Mums kalni bija svēta lieta, mēs nekad nelamājāmies.

Visu cieņu — viņi dāvāja Latvijai Everestu! Bet par tām septiņām virsotnēm — pilnīgs blefs. Nesaprotu, kāpēc jāziedo nauda un laiks uz tādām muļķībām, kā uzkāpšana Austrālijas paugurā. Varēja arī ko nopietnāku kāpt.

Kur pats vēl gribētu uzkāpt?

Braucu uz Alpiem, uz Skandināviju, bet nav vairs tādu sportisku mērķu — kaut kur nobāzēties un kāpt uz noteiktu mērķi. Tā ir tāda viegla pakāpšana pa takām, ja ir brīvs brīdis. Es braucu kopā ar tūristu autobusiem, teiksim, Kalnu fonda, lai gan viņi visi jau tagad saucās par alpinistiem.

Ir tāds dzinulis — uzkāpt Materhornā. Tikai tāpēc, ka viņš ir skaists. Divreiz pat esmu pie viņa bijis, bet ne reizi nav sanācis — vai slikts laiks, vai citi apstākļi traucējuši. Man nav tāda nepieciešamība uzkāpt par katru cenu, ja nav lemts — mierīgi atkāpos. Kalni ir tik lieli un vareni, ka tur nekāda iekarošana nesanāk. Nekad neesmu gājis iekarot kalnus! ■

Skotijas ziema...

Kristaps Liepiņš

2001. gada februāris — marts.

Skotija: kalnietis Makleods, skarbi bruņoti vīri rūtainos svārciņos, Lohnesas ezera Nesija, dūdas, pilis un skotu viskijs... Un vēl — «*Scottish winter climbing*»! Tas viss kopumā raksturo šo īpašo Eiropas «nostūri». It sevišķi — Skotijas kalni un kāpšana tajos ziemā. Skarbs pasākums, kurā bez piedzīvojumiem neiztikt! Ja ņem vērā to, ka katrai Eiropas tautai ir savi nostāsti par brašiem un leģendām apvītiem karotājiem, dažādiem zemes dzīlēs mitošiem mošķiem un arī katrai tautai ir savas ne mazāk skarbas un pēc garšas dedzinošas dziras, tad Skotija var īpaši lepoties ar saviem kalniem un vēl jo vairāk — ar laika apstākļiem, kas valda tajos ziemā. Tā nu sagadījies, ka šie laika apstākļi ir patiešām īpaši un ne visai raksturīgi citām Eiropas vietām, jo siltās okeāna straumes, kas pie Skotijas krastiem saskaras ar aukstajām, no Ziemeļiem ienākošajām gaisa masām, veido pamatīgu un gandrīz vai nepārtrauktu «jautribu» visā Skotijā un it īpaši tās «augstajās zemēs» — kalnainajos apvidos.

Ziemas alpinisms Skotijā sniedz unikālu pieredzi kāpējiem. Lai arī paši kalni nav lieli, kāpšana tajos iekļauj dažāda veida kāpšanas stilus, kas variē starp lavinbistu sniega nogāžu un vēja uzpūstu pārkaru pārvarēšanu, vertikālu leduskritumu kāpšanu un apsnigušu, apledojušu klinšu pārvarēšanu. Pie tam, tas viss iespējams vienā, pāris simtus metru augstā kalnu maršrutā... Tomēr pašu nopietnāko pārbaudījumu kāpējiem var sagādāt ekstremālie laika apstākļi: vēja ātrums var sasniegt vairāk kā 120 km/h, kas kopā ar snieguputeņiem, slapju sniegu, lietu un «nulles redzamību» rada nopietnas orientēšanās, kāpšanas un pārvietošanās problēmas. Pat ļoti pieredzējuši kāpēji atzīst, ka ziemas alpinisma pieredze Skotijā ir ļoti nopietna kalnos kāpēja pieredzes sastāvdaļa, it sevišķi alpinistu psiholoģiskajā sagatavošanā, jo pieņemt lēmumus un izvēlēties pareizus risinājumus kāpjot ekstremālos laika apstākļos ir krietni vien sarežģītāk, nekā «normālos» (ja uz ziemas alpinismu vispār var attiecināt šādu formulējumu!) apstākļos...

25.02.–3.03.2001. Skotijā, Kairingorma (*Cairngorm*) kalna apkaimē, Glenmorlodžas (*Glenmore Lodge*) kalnkāpšanas centrā Britu Alpinistu Savienība (BMC) kopā ar Skotijas Alpinistu Savienību rīkoja trešo Starptautisko Ziemas Alpinisma semināru — tikšanās, kurā piedalījās četrdesmit astoņi alpinisti no divdesmit valstīm un vairāk kā piecdesmit Britu alpinisti, kā arī īpaši aicināti vie-

K. Liepiņa un J. Ķigura izietie maršruti Skotijā

25.02.–2.03.2001.

1. The Stag Rocks, Amphitheatre Gully (1971), 225m, V,5 (kopā ar Nick Williams)
2. Coire An T-Sneachda, Aladdin's Buttress, Doctor Janis (1987), 130m, V,7 (kopā ar Brian Griffiths)
3. Coire An T-Sneachda, The Mess of Pottage, No Blue Skies (1990), 110m, VI,7
4. Coire An Lochain, No.4 Buttress, Fallout Corner (1985), 80m, VI,7
5. Coire An T-Sneachda, Aladdin's Buttress, White Magic (1985), 120m, VII,7

si no Skotijas Parlamenta, Starptautiskās Alpinisma Savienību Asociācijas (UIAA), kā arī dažas alpinisma «leģendas», piemēram Sers Kriss Boningtons.

Katru vakaru, pēc Skotijas kalnu maršrutos pavadītajām kalnkāpšanas «nodarbībām», notika priekšlasījumi ar bagātīgu diapozitīvu ilustrāciju un diskusijas par alpinistiem svarīgām tēmām. Semināra beigās visi tās dalībnieki apstiprināja izdiskutēto tēmu svarīgākos atzinumus:

1. Kāpējiem un alpinistiem kāpšana ir viena no to brīvības izpausmēm. Šī brīvība sevi iekļauj katra kāpēja iespēju izvēlēties, kādā stilā kāpt, bet ikvienam jāņem vērā iesakņojušās kāpšanas rajonu tradīcijas un vides ekoloģisko jutīgumu.
2. Ziņojumiem par kāpēju un alpinistu veiktajiem maršrutiem jāsaturs pilnīgu un precīzu informāciju par kāpiena grūtību kategoriju un kāpšanas stilu.
3. Kāpējiem un alpinistiem jāminimizē to radītā negatīvā ietekme uz apkārtējās vides procesiem kāpšanas rajonos, maksimāli saglabājot dabas neskartību nākamajām paaudzēm. Kāpējiem un alpinistiem jāseko vispārpieņemtiem ieteikumiem, kāda piemēram ir UIAA pieņemtā Katmandu Deklarācija.
4. Kāpējiem vienmēr jāatbalsta kalnu un kāpšanas rajonu ekonomika, izmantojot vietējo iedzīvotāju pakalpojumus.
5. Nepieciešams atbalstīt projektus, kas strādā pie kalnu, kāpšanas rajonu un neskartas dabas saglabāšanas un aizsardzības.

Neskatoties uz augšminēto semināra oficiālo daļu, kas sevi ietvēra arī visai nopietnus BMC «politiskos» solus (tajā brīdī, visā Lielbritānijā pieaugoša satraukuma dēļ par lopu mutes un nagu infekcijas izplatīšanos, tika rekomendēts nedoties uz kalnainajiem apvidiem, mežiem, BMC pat oficiāli pieņēma lēmumu pārtraukt starptautisko semināru; kas izraisīja kāpēju neapmierinātību, jo blakus esošie slēpošanas centri

strādāja bez pārtraukumiem...), kalnos kāpēji dalījās pieredzē par saviem piedzīvojumiem arī pie alus kausiem... Un kalnos!

Semināra pirmajās dienās laika apstākļi bija tipiski Skotiski (kā smējāties mēs — krievu valodas zinātnieki, «skotiski» — no krievu vārda «skot»...): vējš plosījās pa kalnaino apvidu, sniega mākoņi nomainīja viens otru, vārdu sakot — īsta jautribe! Nelielas lavīnīgas ik pa brīdīm centās «nogrūst» no klinšu iekšējos stūros un kuluāros kāpjošos «nelūgtos viesus», savukārt otrie ar apņēmību un brīžiem arī ne visai pieklājīgiem (bet ļoti emocionāliem!) vārdiem sprīdi pa sprīdim virzījās uz augšu pa ledainajām, tēlainiem sniega kristālu veidojumiem pārklātajām klintīm un šaurajām ledus «mēlēm».

Ledus, tā ierastajā veidolā, grūtākajos Skotijas kalnu maršrutos (tajos, kur grūtību kategorija pārsniedz V.5) sastopams reti, lielākoties nākas kāpt pa plānas ledus kārtas segtām klintīm, sasalušiem sūnas un zāles ceriem un velēnām (tikai uz lielākiem plauktniem), un apledojušu sniegu, kas nu īsti nekāds «turētājs» nav... Līdz ar to ieviešamas arī zināmas izmaiņas ekipējuma izvēlē, jo ledusākus ieskrūvēt tā īsti labi nav kur! Statistikai: izejot piecus maršrutus ar kopējo garumu aptuveni 700 metru, tika ieskrūvēti tikai trīs ledusāki, tie paši — īsie (10 cm)... Līdz ar to, labākais drošināšanas ekipējums ir un paliek ieliktni un «frendi», kuriem piemērotu vietīnu reizēm nākas burtiski izcirst ar ledu pilnīgi aizlijušajās klints plaisās. Klinšu āķu iedzišana klints plaisās visā Lielbritānijā skaitās ne visai atbalstāms pasākums, un Skotijas «winter climbing» nav izņēmums — klinšu āķi tiek lietoti, bet tikai gadījumos, kad cita veida drošināšanas līdzekļi nav pietiekami droši!

Protams, kāpšanai tiek izmantoti leduscirtni un dzelkšņi, jo ar ledu pildītās plaisās un noledojušās aizķerēs ar pliku roku tālu netiksi! Un vēl — ļoti jāuzmanās ar piemērotas virves izvēli, jo virves, kas nav imprignētas (t.s. «dry» — sausās), ātri

vien kļūst slapjas un apledo, kas ļoti apgrūtina drošinātāja darbu ar virves izdošanu un ieņemšanu!

Skotijas kalnos ziema lieti noder arī orientēšanās iemaņās! Atrast ceļu uz klinšu pakāji un no virsotnes (plato) atpakaļ uz pareizo taku snieguni pie redzamības, kas nav lielāka par pārdesmit metriem, nav viegli. Pie tam vēja brāzmas tā vien cenšas izsist «pretinieku» no līdzsvara un nogāzt no kājām! Sniega kristāli cērtas sejas atklātās vietās, kuras nenosedz jakas kapuce un slēpotāju brilles, un ir tāda sajūta, ka sejas vēja puse kļūst pilnīgi nejutīga... Brr! Vārdu sakot — tas viss ir tā vērts lai pamēģinātu! Skotija... ■

Finālu rezultāti

Sievietes, fināls

Vieta	Vārds, uzvārds	Laiks maršrutā
1.	Ieva Zelmene	3.43,04
2.	Ilze Rukšāne	4.11,06
3.	Dairīša Fišere	4.40,26
4.	Arta Millere	6.02,15
—	Lauma Kazuša	Norāvās
—	Indra Pērle	Norāvās
—	Antra Milaseviča	Norāvās
—	Tatjana Pančuka	Norāvās

Vīrieši, fināls

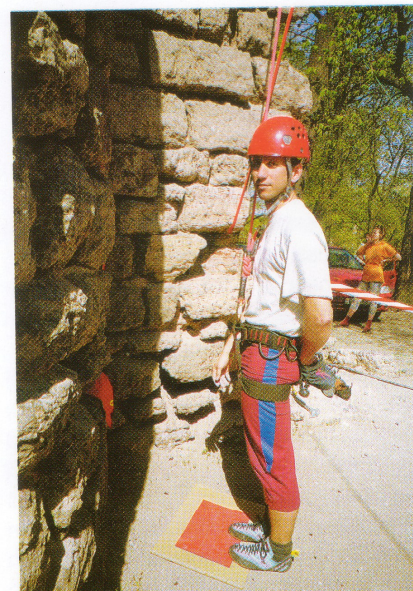
Vieta	Vārds, uzvārds	Laiks maršrutā
1.	Rolands Laganovskis	3.02,09
2.	Andris Malaševskis	4.04,07
3.	Leons Lurie	4.43,00
4.	Māris Strādnieks	5.49,27
—	Valts Vīgants	Norāvās
—	Jānis Ventīņš	Norāvās
—	Vitālijs Druka	Norāvās

Torņa Atmiņu kauss 2007

Aldara tornis vairs nav tik iecienīta kāpšanas vieta, kāda tā bija vēl astoņdesmitajos gados. Tornis noveco un brūk, tas ir kļuvis pat bīstams. Savukārt kāpšanas sports attīstās, un kāpēji pārgājuši uz sarežģītākām mākslīgajām sienām sporta zālēs. Un tomēr Aldara tornis ir pieskaitāms Latvijas alpinisma klasiskajām vērtībām, tāpat kā sen applūdinātais Oliņkalns, tāpat kā Jumpravmuižas klintis pie Bauskas.

5. maijā «Vertikāle X» un Latvijas Alpinistu Savienība pulcināja kāpējus pie Aldara torņa uz kāpšanas sacensībām «Torņa Atmiņu kauss 2007». Vīriešu klasē startēja 17 dalībnieki, sieviešu — 10. Starp dalībniekiem bija gan jaunieši, kas kāpt sākuši pavisam nesen, gan arī pierodzošāki kāpēji, kas varēja gremdēties atmiņās par torņa ziedu laikiem 80-tajos gados.

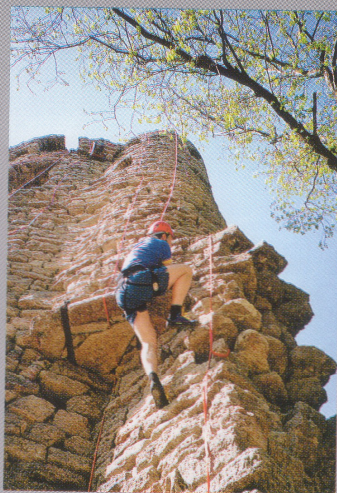
Piedāvājam nelielu fotoreportāžu Kristapa Liepiņa izpildījumā. ■

↑ Uz starta Rolands —
uzvarētājs viru konkurencē

↑ Andra izmisīgā cīņa.
...bet tomēr otrais

↑ Karnīze — viens no
grūtākajiem elementiem

↑ Ja rezultāts nav
galvenais, daži vēl pagūst
nopožēt fotogrāfam

↑ Atmiņu kausā neiztika
bez atmiņām — tiek sietas
vēsturiskās «galošas»

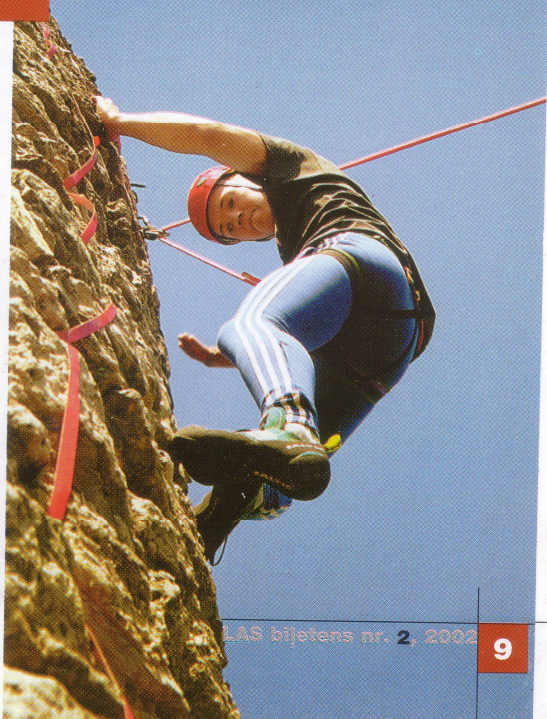

↔ Cīņa ar logu

↓ Pašā augšā

↑ Tiesniešu un skatītāju «darbs» ir ne mazāk grūts — visu
dienu jāpavada ar atgāztu galvu

Gerlahs

Bērnu un jauniešu brīvā laika centra «Rīgas Skolēnu pils» Alpinisma un sporta tūrisma pulciņš sadarbībā ar Skolēnu un jauniešu sporta tūrisma klubu «Kalva-doss» jau vairāku gadu garumā realizē projektu «Eiropas valstu augstākās virsotnes». Laika gaitā un dažādos sastāvos ir sasniegtas virsotnes: Gaiziņkalns (Latvija), Munameģis (Igauņa), Galdhjopigen (Norvēģija), Elbruss (Krievija), Monblāns (Francija).

Šajā vasarā (2001.g.) pabijām divās: Risi (Polija) un Gerlahs (Slovākija).

Piedāvājam jums nelielu ieskatu par kāpienu Gerlahā.

Augstie Tatri. Blakus ūdenskritums, kolosāls miegs..., lai gan stipri jūtams iepriekšējās dienas nogurums. Un tad seko ilgi gaidītā diena ar paredzēto kāpienu Gerlahā — Slovākijas augstākajā virsotnē.

Ir 4.30, bet mēs jau citīgi gatavojamies izešanai uz virsotni. Tiek sagatavotas somas, pārtikas deva pusdienai, jo nav paredzēts šajā kalnā uzkavēties ilgāk par vienienu dienu. Un tad jau ir 5.30, kad mēs visi seši: Māra Vilciņa, Roberts Griškevičs, Anita Cironoka, Aiga Rakēviča, Agnese Umbrovska un Jānis Bertiņš izejam no viesnīcas ar domu drīz tajā atgriezties.

Sākumā virzāties pa jau zināmām un daudz jo daudz reižu izstaigātām tūristu takām. Pamazām paliek gaišs un mūs priecē ideāla diena kāpienam — pie debesīm neredz neviena mākonīša. Esam nogājuši aptuveni stundu, kad nonākam pie vietas, no kuras ir jāsāk gājiens uz virsotni. Mūsu priekšā — Gerlahs, bet līdz tam vēl garš ceļš pa kori. Pats kāpiens Gerlahā sākas ~7.30. Ejam 3 sasaitēs: Māra un Jānis, Agnese un Roberts, Anita un Aiga. Kāpiena sākums nelielcinā, ka priekšā paredzamas bīstamas un dažbrīd diezgan riskantas situācijas tādiem maz pieredzējušiem kāpējiem, kāda lielākā daļa no mums bija. Tā nu mēs, īpaši nesteidzoties dodamies pretī virsotnei, kuru katrs no mums jau redz savā priekšā... Jā, pirmā vilšanās mūs sagaida tad, kad virsotne, ko mēs uzskatījām par Gerlahu, nebūt tāda nav... bet tā noteikti ir nākamā! Turpinām ceļu pa kalnu, uz kura, atšķirībā no iepriekšējās dienas pieveiktajiem, esam vienīgie. Laiks ir brīnišķīgs un mēs, brīdi pa brīdim saklīdzoties, baudām vienreizējo skaistumu, kas ir visapkārt. Sajūta kosmiska — apkārt ir pilnīgi kluss, nav vēja, klintis un virsotnes vien. Viss, ko skats sniedz, ir zem mums sešiem — Gerlahs ir grēdas augstākā virsotne.

Par spīti lieliskajiem laika apstākļiem, mēs nevīzāties uz priekšu tik ātri, cik vajadzētu — pēc katra nākamā pievarētā «Gerlaha» (satelītvirsotnes) paveras aizvien jauns un jauns kores robs, kura veikšanai ir ne-

pieciešama vismaz stunda. Laiks sāk aptrūkties, taču padoties negribas — mērķis šķiet esam tik tuvu... Pulksten piecos vakarā atrodamies nobiru pakājē un sākam nopietni apsvērt domu doties lejā, taču vēlēšanās kāpt ir spēcīgāka, pie tam — lai tiktu lejā, ir jāveic tāds pats ceļš atpakaļ. Tā kā virsotne vairs nevar būt tālu, un no tās it kā vedot ķēžu ceļš lejup, dodamies tālāk. Šajā brīdī mainām sasaīšu kārtību un pa priekšu tagad iet Anita un Aiga. Laiks joprojām ir jauks un sākam ātri kāpt augšup.

Pēc aptuveni divām stundām skatam paveras liels krusts — tāpat Gerlahs tomēr ir, bet arī līdz tam vēl ir ~400 m, pie tam viss ceļš ir pa stāvu kori, no kuras uz abām pusēm ir aizas. Sāk kļūt tumšs un auksts, bet spēku dod doma, ka mērķis nu jau ir tuvu, un tad pa ķēdēm ātri vien tiksim lejā. Gājienu riskantāku padara fakts, ka daudzi kores blūki kustas, un ir rūpīgi jāpārbauda katrs akmens, pirms nostiprināt uz tā virvi. Bet ir jau tuvu..., tad pirmais, otrais, ... uzvaras sauciens, ātra fotografēšanās, šokolādes ēšana (pie tam tas bija gandrīz vienīgais tās dienas ēdiens) un laiks meklēt ceļu lejup, jo pulkstenis ir 8 vakarā.

Visu sarežģī tas, ka nekur neredzam kārotās ķēdes, pie tam ir ļoti auksts un strauji satumst. Rodas ideja laisties lejup dulferī, izmantojot pie virsotnes atrasto gredzenu, taču pēc rūpīgas apskates nolēmjam, ka tas neizturēs. Tā nu sienamies sasaitēs un

dodamies lejup, meklējot noēju pa citu ceļu nekā kāpām augšup. Ir jau gandrīz pavisam tumšs un aiz vien reālāka šķiet doma, ka būs jānakšņo uz kalna.

Apmēram pusotru stundu lēnām virzamies lejup, taču sastopoties ar gludu sienu sev priekšā, gājienu pārtraucam. Nogurums ir milzīgs un vislabprātāk ikviens no mums vienkārši aizmigtu tajā vietā, kur stāv, taču to neļauj apziņa, ka kuru katru mirkli varī nokrist un nosisties. Pēc pamatīgas apkārtnes izlūkošanas ar lukturīti, rūpjamies mazliet atpakaļ uz virsotnes pusi — tur Māra atradusi kādu daudz maz drošu vietu, kur pārļaut nakti. Ir mazliet baisi, lēnām virzamies uz «gulvietu», kas izrādās dibena plātuma plaukts. Katrs nejauši izkustināts akmens ripojot šķēļ dzirksteles, ir dzirdams tālu lejā vēl kādu pusminūti pēc tā izkustināšanas, līdz gaisā paliek tikai dzirksteļu atstātā sēra smaka. Māra mūs droši piesaitē pie akmens, kurš ir pietiekami stabils. Tā rīd katrs no mums un katra soma ir piestiprināta pie virves. Aigai līdzī ir paklājiņš, un mēs sasēžamies uz tā. Ir neciešams aukstums, lai gan mugurā ir uzvilks viss līdzī paņemtā apģērbs. Brižiem starp mākoņiem un blakus virsotnēm tālu lejā var saskatīt ugunis, kas pamazām izdziest — tur vietējie iedzīvotāji pamazām dodas pie miera.

Ap pusnakti arī mēs, cits pie cita piespiedušies, «gājām gulēt». Tas bija ļoti saraustīts «miegs», un vienīgais par ko spējam domāt

bija — kad pienāks rīts un varēsim doties lejā. Lai mums nebūtu garlaicīgi, Gerlahs uz nakti ietinas biežā mākonī. Tas omulīgi paslēpj bezdibeņus — redzēt tālāk par pāris metriem nav iespējams, toties izmērcē.

Rīts pienāk ātri, taču īpaši gaišāks nav kļuvis, visapkārt — migla. Ap 4:30 «mostamies», izlokām kājas un pārbaudām vakarā iesāktu ceļu, un drīz vien esam pie tās pašas gludās sienas. Neko darīt — dodamies virsotnes virzienā, lai kāptu lejā pa otru pusi. Augšā ieraugam cilvēkus, kuri arī dodas lejā un, domājams, nakti tāpat pavadījuši uz kalna. Tāds prieks, ka beidzot ir zināms, kā tikt lejā! Sākam apņēmīgi solot. Migla vēl joprojām ir saglabājusies, taču pamazām kļūst skaidrāks. Protams, ka «ķēžu ceļš» pastāv — tas atrodas pašā kalna nogāzē uz pēdējām stāvajām klintīm... Saule atkal spīd un mēs esam laimīgi tikuši lejā, vēl tikai atlicis pāris stundu ilga ceļš līdz viesnīcai.

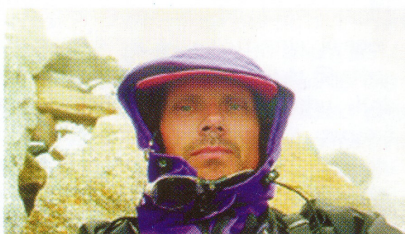
Viesnīcā, nonākuši jūtamies gandarīti un laimīgi. Beidzot varam nomazgāties, paēst, nedaudz atpūsties, un atkal jādodas tālāk, kur mūs gaida ceļojums ar vilcieniem. Gājieni uz virsotni bija ilgs, bet tas bija to vērts un tas paliek atmiņā.

Ja arī jūs, vēlaties mums pievienoties, nāciet, zvaniet, rakstiet.

Alpinisma un sporta tūrisma pulciņš, K. Barona iela 99, Rīga, LV-1012. tālr.: 7291091, fax: 7026821, e-pasts: mara@rsdc.lv ■

Jānis Ventīns

Isti jau vairs neatceros, kāpēc mēs izlēmām kāpt Materhornā. Varbūt tā bija mana iegriba nokārtot vecu parādu par neveiksmīgo kāpienu pirms vairākiem gadiem, varbūt Vilis ar Valtu vienkārši vēlējās uzkāpt skaistā virsotnē. Lai nu kā, bet karstā jūlija pēcpusdienā, vairākas reizes mainot pacēlājus un vēl pāris stundas ejot ar kājām, beidzot bijām sasnieguši alpinistu hoteli *Matterhorn Hutte* kalna pakājē. Tepat, viesnīcas durvju priekšā, sākas slavenais Hornli kores maršruts uz Materhornu. Tas ir vieglākais un tāpēc arī visvairāk ietais ceļš uz virsotni. Labā laikā kore rūdž no daudziem kāpējiem. Tomēr tās vieglums ir nosacīts, jo kore ir gan stāva, gan gara, gan ar vietām ļoti bīstama.

Dienai sliecoties uz otru pusi, viesnīca sāk pildīties ar cilvēkiem. Vakarpusē no lejas uzņāk arī leģendārie Materhorna gidi, lai satiktos un iepazītos ar saviem rītdienas klientiem. Katram klientam ir savs pavadoņs. Tā te ir pieņemts. Gidi ir nedaudz lecīgi un bravūrīgi, radot mūsos pat tādu kā maz-

vērtības sajūtu. Atmosfēra lielajā viesnīcas zālē ir diezgan nervoza. Cilvēki vai nu sevi noslēgušies klusē, vai uzkrītoši skaļi un nevērīgi sarunājas. Ik pa brīdīm ierodas jauni un jauni kāpēji. To kopējais skaits nav nosakāms, tomēr, šķiet, kāds simts būs. Kļūst jau pavisam tumšs, bet uz kalna kores vēl ir redzamas lukturišu ugunis. Vispārējais nervozums pārņem arī mūs, taču pret to ir labs līdzeklis — jāiedzer kausiņš alus un jāliekas uz auss.

Naktī ārā gaudo vējš. No rīta kalns ir ietīnījis mākoņos, un vējš pūš tikpat stipri. Kāpēji palūkojas pa durvīm, panīkst britiņu pie savām brokastu tējas glāzēm un tad palēnām dodas atpakaļ uz gulamvietām. Vispirms gidi, tad arī pārējie. Laiku arī rītdienai nesola diez ko labu un dažas stundas vēlāk, labi izgulējušies, dodamies lejā uz ciematu. Pēc vakardienas nervozēšanas nejutu vilšanos, drīzāk jau atvieglojumu. Materhornu nevar plānot vienai dienai. Zem kalna ir dienām jāsēž un jāgaida, kamēr pavērsies kāds laba laika britiņš, un tad ir jāpagūst gan uzkāpt, gan arī nokāpt.

Vēl pēc pāris dienām esam atpakaļ viesnīcā. Šoreiz gan tās vecajā pusē. Te ir daudz klusāk un cilvēki nav tik nomācoši nervozi. Jūtamies labi. Bažas rada vienīgi lielais kāpēju daudzums viesnīcas jaunajā daļā. To ir krietni vairāk kā pirms pāris dienām. No rīta vēl tumsā dodamies ceļā. Hornli kore jau atmirdz lukturišu gaismā. Tie,

kas ir kāpuši Monblānā, var viegli iedomāties šīs iespaidīgās gaismas čūskas, kas lēni lien augšup pa kalna nogāzēm. Maršruts likumo galvenokārt gar kores austrumu pusi. Nezinot isto taku, te var ļoti viegli nomaldīties. Plānojam «iesēsties astē» kādam gidam un kāpt cieši aiz viņa. Tomēr nesanāk gluži kā iecerēts. Jau pašā maršruta sākumā pie vienīgās virves, kas nokārājas no klintīm, ir izveidojusies rinda. Nav nekādu iespēju tumsā un pa gludajiem akmeņiem tikt tai garām. Nākas gaidīt kādu pusstundu, līdz pienāk arī mūsu kārta. Apkārt rūdž cilvēki un lukturiši. Citi tuvāk korei, citi krietni zem tās. Ej nu atšķir gidus no pārējiem. Iesākam sekot kādai, mūsaprāt, ziņošanai kāpēju grupiņai. Samērā vienkāršās klintīs pamazām kļūst stāvākas un sarežģītākas, līdz atpottamies vairākus desmitus metrus augstā vertikālā klinšu stabā. Tālāk ceļa nav. Mūsu «gidi» ir kaut kur pazuduši. Nākas duļferēties lejā. Pamazām kļūst gaišāks un iestaigātās takas var vieglāk saskatīt. Klintis nav sarežģītas. Būtībā tāda akmeņu čupa vien ir. Jāuzmanās vien nepieķerties kādam kustīgam akmenim un neizslīdēt. Jāuzmanās arī no krītošiem akmeņiem, kurus ik pa brīdīm kāds pamanās norīpināt. Vietām klintīs ir iedzīti dzelzs stieņi. Ap tiem var apmest virvi un drošināties. Palēnām esam nonākuši pie viena no tehniski sarežģītākajiem maršruta posmiem — monolīta, stāva klinšu pacēluma apmēram 4. grūtību

kategorijas līmenī. To pārvarot, kāpējs nokļūst pie nelielas kalnu būdiņas — *Solwai hutte*. Augstums te jau ir 4 kilometri. Diemžēl, atkal nākas gaidīt, līdz priekšā esošās grupas tiek pāri klintīm. Nervozējam. Beidzot, pēc kādas stundas, arī mēs sasniedzam būdiņu. Apsēžamies, lai atpūstos un iedzertu tēju. Neesam vienīgie. Vēl vismaz piecpadsmit cilvēki te gozējas saulītē. Citi savukārt gaida kārtējā rindā, lai pa stāvu klinšu kuluāru kāptu tālāk. Nostājamies rindā arī mēs. Tieši tobrīd kuluāra augšdaļā parādās kāds gids ar pār plecu pārmestu virves rituļi un japāņu klientu virves galā. Gids ir bez ķiveres. Savu klientu viņš drošina ne jau caur āķiem, bet vienkārši pieturot to aiz virves un cerot, ka tas nenokritīs. Protams, nekāpjoties ar drošības āķiem var kāpt daudz ātrāk, uzvest virsotnē vairāk klientu, un, starp citu, arī nopelnīt vairāk naudas. Mazsvarīga ir arī pašu klientu kāptprasme. Galvenais, lai tiem būtu ar ko samaksāt. Tāds nu ir Materhorna pavadonņu kāpšanas stils. Tomēr, man šķiet, ka patiesībā tā ir bezatbildība gan pret sevi, gan pret klientu. Citu valstu gidi atšķiras no saviem Šveices kolēģiem ar daudz rūpīgāku drošināšanu un... ar ķiverēm.

Turpmākie notikumi vēl tagad šķiet kā jauns sapnis. Japānis pēkšņi noplāta rokas un krit. Krit līdz klinšu plauktam dažus metrus zemāk, kur paliek gulam. Virve nostiepjas, un pēc sekundes tam milzīgā ātrumā seko arī gids. Tas triecas ar galvu pret plauktu, klusi novaidas, tad gluži kā bumbiņa uzlido augšā un, plašā lokā nolidojot vēl metrus desmit, atsitas ar muguru pret klinšu izcailni nedaudz zemāk. Atskan sauss krakšķis un gids, apmetot otru, ne mazāk iespaidīgu kūleni, un līdzī raujot arī nelaimīgo japāni, jau lido zemē pa Materhorna austrumu sienu. Neko tur vairs nevar darīt, neko! Šausmās aizkļāju seju ar rokām un nočukstu: «Ak, Dievs! Nē!»

Metrus četrdesmit zemāk virve aizķeras aiz akmeņiem, un kritiens apstājas. Šķiet, ka japānis vēl ir dzīvs. Domas drudžaini skraida galvā. Ir jānolaizas līdz viņiem un jānodrošina virve, citādi kritiens turpināsies. Steigā izritinām savu virvi un tās galu piesienam pie dzelzs margām. Nedaudz triec rokas, tomēr beidzot tas ir izdevies un virve tiek nolaista. Pa to laiku pie būdiņas ir uzradušies divi «plikgalvainie» gidi. Tie haotiski skraidelē šurpu turpu un cenšas pa būdiņā uzstādīto rāciju sazināties ar glābšanas dienestu. Kā izrādās, puisi nemaz nemāk to izdarīt! Beidzot kāds no citiem kāpējiem izsauc glābējus. Mans mēģinājums nolaisties līdz cietušajiem tiek apturēts jau pašā sākumā ar skarbu uzsaucienu, lai es netaisītos. Taisnība jau ir, gidi ir profesionāļi, tomēr paiet vēl

labs laiciņš, līdz viņiem pašiem izdodas uzkārt virvi un nolaisties. Bet kuluārā visu šo laiku turpinās ļaužu kustība augšā un lejā. Nepārtraukti tiek birdināti akmeņi, kas krit tieši tur, kur gul abi cietušie, un nu jau arī darbojas glābēji. Aizrādījumos, ka vajadzētu pagaidīt līdz cilvēki ir drošībā, neviens tā arī neklausās. Gidi ar saviem klientiem pavadā dodas tālāk. Ikdienā. Atceros, ka pirms šiem gadiem, manā pirmajā mēģinājumā sasniegt Materhornu, es stāvēju turpat būdiņas durvis un vēroju kā helikopters no kalna pakājes vienu aiz otra paceļ vairākus likus. Šķiet, ka tā patiešām ir Materhorna ikdiena.

Pēc nelaimes gadījuma ir pagājusi kāda pusstunda, kad beidzot atlido glābšanas helikopters. Vēl pēc pusstundas abi cietušie jau ir nocelti no sienas un novesti lejā. Japānis ir dzīvs. Viņš smaida un enerģiski māj ardievas augšā palicējiem, bet gidu aizved iepakot, kā jau mirušie ir jāiepako. Tikai vēlāk uzzinām, ka arī korei otrā pusē, uz ziemeļu sienas, tieši tobrīd noritēja vēl citi glābšanas darbi. Kādu kāpēju bija smagi ievainojis no kores nogāzts akmens.

Esam pavadījuši pie būdiņas jau pusotru stundu. Kore sāk ietīties miglā. To arī izmantojam kā iemeslu, lai kāpienu neturpinātu. Patiesībā jau iemesls ir cits. Tas ir tāds kā pretīgums, pat īsti nezinot pret ko. Vai nu pret pašu kalnu, vai arī pret to stulbumu, kas uz tā notiek. Līdz šim brīdim vēl

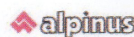
neesmu sapratis, kas dzen cilvēkus, aizmirstot gan par drošību, gan kalnu ētiku, tādā lielā barā, vienam otru apdraudot, list te augšā. Vai tiešām tas britiņš virsotnē ir tik svarīgs? Alpinisma būtība jau slēpjas pašā kāpšanas procesā, nevis tajās nedaudzajās minūtēs, ko pavadām virsotnē. Kādas gan divainas pašvērtības meklēšana te notiek? Kaut kādu īpašu jēgu tajā visā jau nu gan ir grūti saskatīt.

Noeja no kalna ir tik pat ilga kā uzeja. Ejām lēnām, rūpīgi drošinoties. Ik pa brīdim stāvam kārtējā rindā un apmaināmies nigrām piezīmēm ar Materhorna gidiem, kas gluži kā taksometru šoferi Rīgā, visur cenšas iespraukties pa priekšu. Reizēm kāds nogāž pa akmeņiem. Viens tāds akmens tirgus somas lielumā izsit klinšu plauktiņā robu tikai pāris spriņķus no manis. Akmens pārsist arī mūsu dūlfervirvi, un Valts, kas tobrīd pa to laižas zemē, teju, teju neaizlido kopā ar pārsisto virves galu. Vēlā pēcpusdienā beidzot esam atpakaļ viesnīcā. Lielā zāle jau atkal stāvgrūdām pilna ar virsotnes drudža pārņemtiem kāpējiem. Rit viss turpināsies, bet nu jau bez mums. Daudz svarīgāk mums šķiet pagūt uz šodien pēdējo pacelāja vagoniņu. Mūsu rīcībā ir tieši stunda, lai savāktu mantas, izrakstītos no viesnīcas un skriešus noskrietu līdz augšējai pacelāja stacijai. Turklāt droši zināms ir arī tas, ka vakarā, vienā no daudzajiem Cernata krodziņiem, mēs tā krietni iedzersim. ■

ALPINUS sporta un ikdienas apģērbi

Arvien augstāki sasniegumi sportā un pieaugošais dzīves līmenis ikdienā uzstāda augstas prasības apģērbu izgatavotājiem. Arvien vieglāks, arvien siltāks, vēja un ūdens pilnīgi necaurlaidīgs, bet vienlaicīgi «elpojošs» — tā ir recepte augstu panākumu sasniegšanai sporta un ikdienas apģērbu izgatavošanā. Šie apģērbi domāti visiem, kas prot novērtēt komfortu, atrodoties svaigā gaisā jebkuras laika apstākļos.

ALPINUS piedāvā pilnu apģērbu klāstu no modernākajiem materiāliem — GORETEX, POLARTEC, WIND STOPPER, RHOVYLLON...

Sporta apģērbi un inventārs

Puškina ielā 7, Rīgā. Tālr. 7212772, tālr./fakss 7224456

Darba laiks: Pirmdien — piektdien 10.00–18.00 Sestdien 10.00–16.00

Mezgli

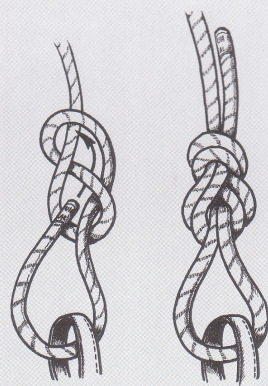
Kristaps Liepiņš

Pasaulē ir zināmi aptuveni 3 900 (nepilni četri tūkstoši!) dažādu mezglu. Daudzi cilvēki ir veltījuši savu dzīvi, lai izpētītu visas iespējamās mezglu kombinācijas un to pielietošanas iespējas. Daudzi no šiem mezgļiem tiek lietoti arī alpinismā. Mezglu zināšana un to siešanas prasme ir viens no pirmajiem priekšnosacījumiem patiesi drošai drošināšanas organizēšanai kalnos, klinšu un ledus kāpšanas nodarbībās un veicot dažādus darbus augstumā. Tieši spēja novērtēt situāciju izvēlēties tai visatbilstošāko mezglu vai to kombināciju, to pareizi uzstiet un arī pareizi noslogot, ir nepieciešama jebkuram kalnos kāpējam!

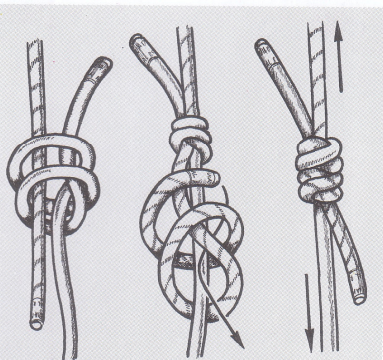
Mezgli savieno cilvēku vai ekipējumu ar virvi un, protams, arī ar kalnu reljefu. Alpinismā lietojamajiem mezgļiem jābūt ātri un vienkārši uzsnamiem, drošiem tos slogot un pēc slodzes viegli atbrīvojamiem. Šo iemeslu dēļ, no daudziem simtiem mezglu atlasīti tikai daži desmiti mezglu, kurus lieto kalnos kāpēji no visas pasaules. Protams, uzskati par tiem ir dažādi, un asas diskusijas par šo tēmu ir neizbēgamas! Austrieši lamā frančus, amerikāņi vipsnā par vāciešiem, angļi dara pa savam...

Jebkurš pieredzējis alpinists prot uzstiet vismaz divdesmit trīsdesmit mezglus vai to kombinācijas, katram ir savi «iemīļotie» mezgli un pat «noslēpumi». Un tam visam pamatā ir milzīga pieredze un pamatojums, kas balstīts uz reāliem notikumiem, par kuriem tiek stāstīti episki stāsti, sacerētas dziesmas un dzejoļi... Nopietni runājot — jebkurā, ar kalnos kāpšanu un alpinismu saistītā sabiedrībā diskusijas par mezglu izvēli kādā konkrētā situācijā ir neizbēgamas! Par laimi, lielākā daļa kāpēju ir vienprātīgi par vismaz dažiem populārākajiem mezgļiem. Arī Latvijas alpinisti kalnos un citās kāpšanas vietās lieto šos mezglus un ir pārliecinājušies par to drošību. Un nebūt nav jābūt ģēnijam, lai iemācītos, iegaumētu un prastu pareizi uzstiet un pielietot šos vienkāršākos un visnepieciešamākos mezglus!

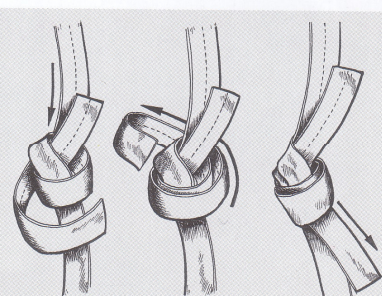
Ir seši mezgli, kurus ir vienkārši uzstiet, viegli iemācīties un atcerēties, viegli pārliecināties par to pareizību vizuāli tos pārbaudot. Šos mezglus var lietot dažādās situācijās, un to darbības pamatprincipi ir nepārprotami.

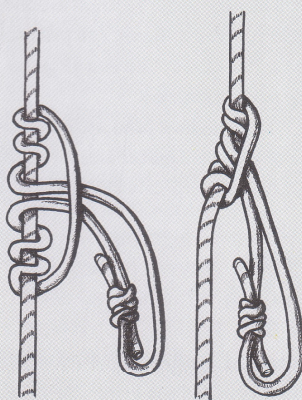
Astotnieka mezgls (*Figure-of-Eight Knot*) ir viens no visbiežāk lietotajiem mezgļiem virves un sistēmas (iekares) savienošanai. To var uzstiet gan ar vienu galu, kā parādīts zīmējumā, lai savienotu virvi un sistēmu bez karabinēm, gan arī ar dubultu virvi. Mezglu nepieciešams sakārtot un cieši novilkt, lai izvairītos no virves brīvā gala izslidēšanas. Virves brīvajam galam vajadzētu palikt 6–10 cm garam. Atšķirībā no Pavadoņa mezgla, Astotnieka mezgls ir drošāks, tas ir vieglāk atsnieams pēc virves noslogošanas un tam nav vajadzīgs kontrolmezgls brīvā virves galā.

Satikšanās mezgls (*Double Fisherman's Knot*) ir visbiežāk lietotais mezgls divu viēda diametra virvju savienošanai. Pēc uzsniešanas mezglu nepieciešams pamatīgi noslogot, brīvajiem virves galiem jāpaliek 8–10 cm gariem. Šis mezgla vispopulārākais pielietojums mūsdienās ir tieši dažādu palīgvirvju galu savienošana — ieliktņu un heksu trošites, nolaišanās cilpas, cilpiņas Aptverošajam mezglam u.c. Arvien retāk Satikšanās mezgls tiek lietots sasiņot pamatvirvju galus priekš nolaišanās pa dubultu virvi, jo šajā gadījumā priekšroka tiek dota Pavadoņa mezglam, atstājot 30–40 cm garus brīvos virves galus.

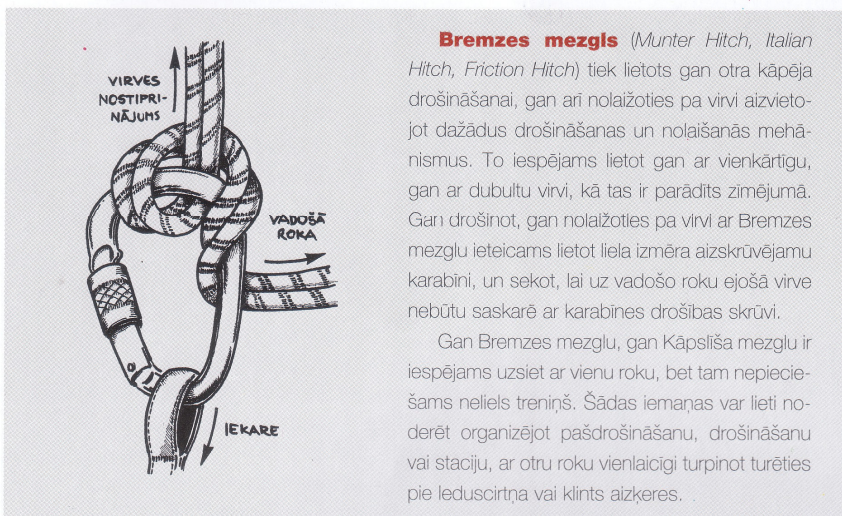
Pretmezgls (*Tape Knot, Ring Bend, Water Knot*) pēc savas būtības ir tas pats Pavadoņa mezgls, tikai siets no divām pretēji nākošām virvēm. Šis ir vispiemērotākais mezgls divu auduma lentas galu savienošanai. To lieto drošināšanas cilpu un atsaīšu sasiņošanai. Sasiņot mezglu nepieciešams to sakārtot un pamatīgi noslogot, atstājot lentas galus vismaz sešas reizes garākus par lentas platumu! Tomēr, lietojot Pretmezglu uz gludas neilona lentas jāuzmanās — tas var kļūt valīgs un nedrošs!

Aptverošais (trīskārtīgais) mezgls (*Three-wrap Prusik Knot*) tiek lietots aizvietojoš žumāru pārvietojoš uz augšu pa nostiprinātu virvi, vai kā pašdrošināšanas elements nolaižoties pa virvi paralēli lietojot kādu citu nolaišanās ekipējumu (astotnieku, «vaboli» u.c.). Parastais Aptverošais (Prusika) mezgls (6–8 mm diametra palīgvirves cilpiņa ap pamatvirvi tiek apvīta tikai divas reizes) pie slodzes daudz vairāk savelkas, un to reizēm ir ļoti grūti atbrīvot! Aptverošais (trīskārtīgais) mezgls ir viens no tiem mezgļiem, par kuriem ir ļoti daudz dažādi viedokļi, tam ir dažādas alternatīvas (French Prusik, Bachman, Kleimheist, Kreuzklem), bet izejot no tā, ka situācijas, kāpēji un virves ir dažādas, Jums jāpieņem vienīgais un pareizais lēmums...

Kāpsliša mezgls (Clove Hitch) tiek lietots gan nostiprinot virves (virves vidū, kā parādīts zīmējumā), lai tās abus galus varētu noslogot (pašdrošināšana, marga u.t.t.), gan arī nostiprinot virves vienu galu ap kādu priekšmetu (klints izcilnis, koks, metāla konstrukcija, skurstenis u.c.). Otrajā gadījumā Kāpsliša mezgla brīvais virves gals jānostiprina ar kontrolmezglu, lai izvairītos no tā izslīdēšanas slogojot virvi.

Bremzes mezgls (Munter Hitch, Italian Hitch, Friction Hitch) tiek lietots gan otra kāpēja drošināšanai, gan arī nolaižoties pa virvi aizvietojot dažādus drošināšanas un nolaišanās mehānismus. To iespējams lietot gan ar vienkārtīgu, gan ar dubultu virvi, kā tas ir parādīts zīmējumā. Gan drošinot, gan nolaižoties pa virvi ar Bremzes mezglu ieteicams lietot liela izmēra aizskrūvējamu karabīni, un sekot, lai uz vadošo roku ejošā virve nebūtu saskarē ar karabīnes drošības skrūvi.

Gan Bremzes mezglu, gan Kāpsliša mezglu ir iespējams uzstiet ar vienu roku, bet tam nepieciešams neliels treniņš. Šādas iemaņas var lietot noderēt organizējot pašdrošināšanu, drošināšanu vai staciju, ar otru roku vienlaicīgi turpinot turēties pie leduscirtņa vai klints aizķeres.

Alpīnistu tikšanās — katru otrdienu

Latvijas Alpīnistu Savienība katru otrdienu rīko tikšanās visiem kalnos kāpšanas interesentiem. Tikšanās vieta — Vecrīgā, Audēju iela 5, 3. stāvā, Jaunatnes Kristīgās Savienības telpās.

Tikšanās laiks — katru otrdienu no plkst. 18 līdz 20.

Šeit var satikt citus kalnos kāpējus, pie tējas vai kafijas apspriest kāpšanas plānus, saņemt pieredzējušu ekspertu konsultācijas, uzzināt jaunumus ekipējuma jomā un par citu plānotajiem braucieniem.

Tiekamies otrdienās!

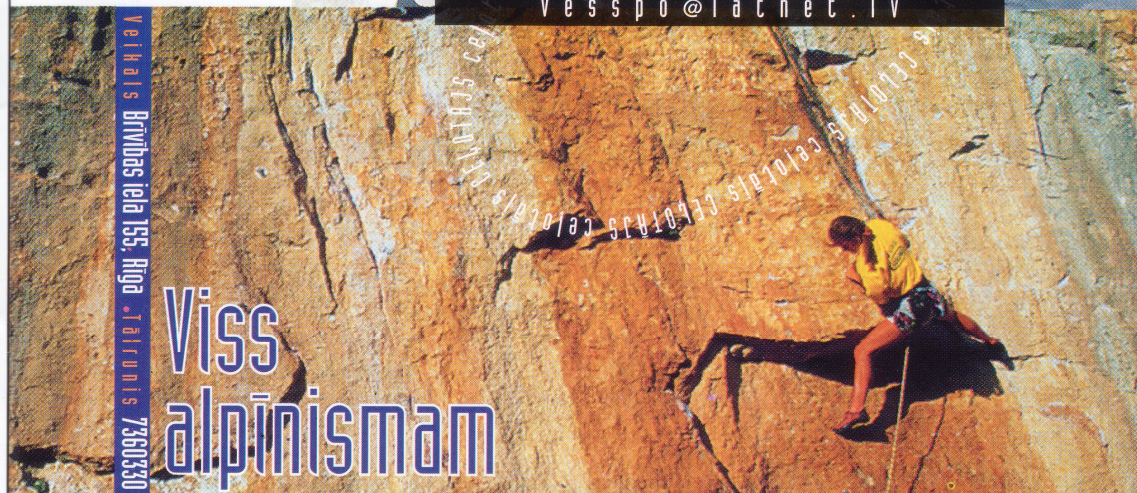
Šeit pieminēti tikai nepieciešamākie mezgli. Pieaugot lietojamā ekipējuma daudzumam un dažādībai, izīeto maršrutu grūtību kategorijai un pielietojamās kāpšanas un drošināšanas tehnikas un taktikas daudzveidībai, pieaug arī nepieciešamība pēc jaunām zināšanām. Tas attiecas arī uz mezglu siešanas tehniku. Šādas zināšanas var palīdzēt izklūt no dažādām situācijām un atvieglot grūtības, ar kurām nākas sastapties gan kalnos, gan klinšu un ledus kāpšanas treniņos, gan veicamajos «augstuma» darbos. ■

CELĻOTĀJUS

vesspo@latnet.lv

Veikals Miera ielā 17, Rīga. Tālrunis 7379300

Veikals Brīvības ielā 155, Rīga. Tālrunis 7360330

CELĻOTĀJUS

2001. gada ziņas

31. martā N. Lisovskis un K. Miķelsons slēpju pārgājiena pa Skandināvijas kalniem aiz polārā loka ietvaros uzkāpuši Kebnekaises masīva un Zviedrijas augstākajā virsotnē — Kebnekaise (2109 m).

Maijā neseckmīgi beidzies Teodora Ķirša vadītās grupas kāpiens Peru augstākajā virsotnē I Jaskaranā (6768 m). Alpinisti atkāpušies drošības apsvērumu dēļ, jo kalnu klājis neparasti daudz svaiga sniega. Jāpiebilst, ka pirms gada šī paša kalna priekšā atkāpās cita Latvijas kāpēju grupa no LACA.

Jūlijā kāpēju grupa S. Grohovska vadībā uzkāpusi Elbrusā (5642 m).

19. jūlijā A. Plakans un E. Kizenbahs, nenasnieguši Mustag-Atas virsotni (7546 m) Tibetā, aptuveni no 7000 m augstuma nobrauc lejā ar slēpēm līdz 5300 m augstumam. Virsotni traucēja sasniegt sliktie laika apstākļi.

Augusta sākumā LJKSC komanda — trīs sasaites — Dolomitos izkāpa vairāk kā 15 sarežģītus klinšu maršrūtus uz vir-

sotnēm Toffana di Roses, Lastoni di Forin, Col Becchei, Tre Cime di Lavaredo un Arko rajonā.

10. augustā alpinistu grupa Sigismunda Grohovska vadībā uzkāpa Beluhas virsotnē Altajā (4506m, 3B).

Decembrī izdota Jura Ulmaņa dienasgrāmata «Mana kalnu atklāsmes grāmata». Ievēribas cienīgs notikums šķidrajā latviešu valodas alpinisma izdevumu bibliotēkā.

Jau pēc Jaunā gada, 2002. gada 2. janvārī Kilimandžāro virsotni (5895 m) Āfrikā sasniedza 36 no 45 Latvijas kāpējiem. Pa vieglāko «Marangu route» uzkāpa 19 kāpēji, bet pa grūtāko «Machame route» — 17 kāpēji.

Latvijas alpinisti Teodors Ķīsis, Imants Zauls un Juris Ulmanis jau 2002. gada 10. janvārī sasnieguši Vinsona kalna virsotni Antarktīdā. 4897 metrus augstais Vinsons bija pēdējais posms Latvijas Augstkalnu kluba programmā «7 virsotnes Latvijai», kas paredzēja sasniegt visu septiņu pasaules daļu augstākās virsotnes.

Baltic Open 2001

Jūnijā pie tirdzniecības centra Mols tika uzslēta līdz šim Baltijā lielākā mākslīgā kāpšanas siena — 12 m. Pēc gandrīz nedēļu ilgajiem sienas salikšanas darbiem notika arī līdz šim ievērojamākās klinšu kāpšanas sacikstes — Baltic Open. Bez pašmāju kāpējiem piedalījās arī sportisti no Igaunijas un Lietuvas, taču «dzimtās sienas» tomēr palīdzēja uzvarēt Latvijas kāpējiem, kas palika nepārspēti visās disciplīnās.

Lielāko dalībnieku skaitu pulcēja ātrumkāpšanas disciplīnā — vairāk kā 130. A grupā (pieaugušie) uzvarēja Aleksandrs Lavišs un Kristīne Grotupe, B grupā (jaunieši) — Aleksandrs Špetnijs un Dace Šmite, C grupā — Jura Krasanovs un Lāsma Liepa, bet pašā jaunākajā un apvienotajā D grupā — Jānis Grotups.

Grūtajā kāpšanā A grupā uzvarēja Deniss Ciganovs un Kristīne Grotupe, B grupā — Viktors Pisarevs un Dace Šmite, C grupā — Ģariks Sikasjans un Tatjana Lizlova, D grupā — Eduards Griškevics.

Pēc sacikstēm siena bija pieejama kāpšanas nodarbībām vēl turpat divus mēnešus. Jāpiebilst vēl tikai, ka tas viss notika pateicoties Latvijas Jaunatnes Kalnkāpēju Sporta Centra aktivitātei, un plānots, ka šīs sacikstes varētu kļūt par ikgadēju kulināciju klinšu kāpšanas sporta dzīvē Latvijā un Baltijā.

Alpinisms Slēpošana Snovbords Laivas Velo Burāšana Piedzīvojums Foto

Vertikāle

vieta, kur sākas piedzīvojums
www.vertikalex.lv